

Znajomość Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Raport z badania CAWI

Fundacja Sophia Lucis | Wrzesień 2026

Większość uczestników badania słabo oceniała swoją wiedzę o prawach wynikających z Karty. Badani chcieli dodatkowych informacji, a propozycja interaktywnego narzędzia internetowego spotkała się z dużym zainteresowaniem.

Cel i sposób przeprowadzenia badania

We wrześniu 2026 r. Fundacja Sophia Lucis przeprowadziła własne badanie znajomości Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Sprawdzaliśmy, jak respondenci oceniają swoją wiedzę, czy wiedzą, gdzie szukać pomocy oraz jakie formy informacji byłyby dla nich przydatne.

Zebrailiśmy 86 kompletnych ankiet. Zastosowaliśmy metodę CAWI (Computer-Assisted Web Interview), czyli ankietę wypełnianą samodzielnie przez internet. Do respondentów docieraliśmy metodą kuli śnieżnej, polegającą na przekazywaniu zaproszenia do badania kolejnym osobom.

Dobór próby nie był losowy. Wyniki opisują osoby, które odpowiedziały na ankietę; nie można ich jednak uogólniać na wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego ani Polski. Pytania o wiedzę dotyczyły samooceny. Nie były więc sprawdzianem znajomości przepisów.

Kto odpowiedział na ankietę

Wszyscy respondenci wskazali miejsce zamieszkania w województwie łódzkim. Z Łodzi pochodziło 58 osób (67,4%), z innych miast powyżej 50 tys. mieszkańców 11 (12,8%), z mniejszych miast 10 (11,6%), a ze wsi 7 (8,1%). Najliczniejsze grupy wiekowe to 25–34 lata (22 osoby; 25,6%) oraz 35–44 lata (21 osób; 24,4%). W badaniu uczestniczyły też osoby w wieku 18–24 lat oraz 45 lat i więcej.

Znajomość Karty i potrzeba informacji

Jedynie 9 osób (10,5%) zadeklarowało, że wie mniej więcej, czego dotyczy Karta. 29 osób (33,7%) kojarzyło jej nazwę, lecz niewiele o niej wiedziało, zaś 48 (55,8%) wskazało odpowiedź „Nie” w pytaniu o jej znajomość.

Odpowiedzi badanych	Liczba osób	Odsetek
Wiedza oceniona jako „raczej słabo” lub „bardzo słabo”	78	90,7%
Brak wiedzy, gdzie szukać pomocy — „raczej nie” lub „zdecydowanie nie”	55	64,0%
Potrzeba dodatkowych informacji — „raczej tak” lub „zdecydowanie tak”	64	74,4%

Odsetki obliczono dla wszystkich 86 respondentów i zaokrąglono do jednego miejsca po przecinku.

Zainteresowanie narzędziem interaktywnym

Proponowanemu narzędziu 80 osób (93,0%) przyznało ocenę 4 lub 5. Chęć korzystania z niego zadeklarowało 74 osób (86,0%), wybierając odpowiedzi „raczej tak” lub „zdecydowanie tak”. W pytaniu o preferowaną formę informacji narzędzie internetowe pokazujące konkretne sytuacje i możliwe reakcje wybrało 47 osób (54,7%).

Krótki poradnik internetowy wskazało 14 osób (16,3%), film lub materiały wideo 12 (14,0%), szkolenie lub spotkanie 9 (10,5%). Pozostałe 4 osoby (4,7%) wybrały „Trudno powiedzieć”.

Tematy interesujące respondentów

Obszar	Liczba osób	Odsetek
Internet, prywatność i dane osobowe	50	58,1%
Dyskryminacja i życie społeczne	47	54,7%
Praca i równe traktowanie	38	44,2%
Edukacja i prawa młodych osób	33	38,4%
Udział w życiu publicznym i kontakty z instytucjami	33	38,4%

Można było zaznaczyć kilka obszarów, dlatego odsetki nie sumują się do 100%.

Co powinno znaleźć się w narzędziu

Najczęściej wybierano wskazanie konkretnej instytucji, do której można się zwrócić (42 osoby; 48,8%), przykłady sytuacji z życia codziennego (37; 43,0%) oraz prosty i zrozumiały język (36; 41,9%). Informację o prawach mogących mieć zastosowanie wskazały 33 osoby (38,4%), wyjaśnienie konsekwencji różnych decyzji 29 (33,7%), a możliwość wyboru reakcji i linki do wiarygodnych źródeł po 24 osoby (27,9%). Również w tym pytaniu dopuszczono kilka odpowiedzi.

Wnioski dla działań Fundacji Sophia Lucis

Wyniki przemawiają za przygotowaniem krótkich materiałów o prawach wynikających z Karty, połączonych z informacją, gdzie uzyskać pomoc. W narzędziu interaktywnym warto wykorzystać konkretne sytuacje, zwłaszcza dotyczące internetu, prywatności i dyskryminacji. Zainteresowanie respondentów uzasadnia przetestowanie takiej formy edukacji. Jej skuteczność trzeba jednak sprawdzić w użytkowaniu, ponieważ ankieta mierzyła deklaracje, a nie efekt edukacyjny.

Materiały powinny także wyjaśniać zakres stosowania Karty. Jej postanowienia dotyczą instytucji i organów Unii Europejskiej, a państw członkowskich w zakresie, w jakim stosują prawo Unii (art. 51 Karty).

Źródła: opracowanie własne Fundacji Sophia Lucis na podstawie danych pobranych ze strony www.sophialucis.pl/badanie - zapisanych w bazie danych, plik umieszczony na stronie www.sophialucis.pl/raport